

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetési ár:
Negyedévre 3 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvtári közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Útban az önálló vámterület.

A Fejérváry-kabinet reaktiválása befejezett dolog. Ha most még az új kinevezés nem is jelent meg a hivatalos lapban, mire e sorok nyilvánosságra kerülnek, valószínűleg már ezen is túl leszünk; bizonyos tehát, hogy a Fejérváry kabinet komolyan gondol a maga parlamentív tételére. Olyan komolyan, hogy — a bécsi hiradások szerint — a leginkább felelősségteljes kérdésben, az osztrák kiegyezés dolgában is állást foglal.

Olyan pontja-e ez is a reaktivált kormány programjának, mely csak ötletszerűen vetődött felszínre és amely körül még tusákat fog kellenni megvívunk Ausztriával, vagy pedig már csirája az önálló vámterület komoly előkészítésének: ki tudna ma e tekintetben, a szorosán vett beavatottakon kívül, határozottan felelni. De mégis — bajos az utóbbit feltenni, mert ennek elemi feltétele az volna, hogy a Fejérváryék csakugyan parlamenti kormányt tekintik magát, vagy biztosra veszi, hogy azzá válhatnak.

Azzal, hogy most reaktiválják és programot is ad, nézetünk szerint még nem válik parlamentárisrá, mert még mindig nem lesz pártja, annál kevésbé többsége a parlamentben. Hogy pedig esetleges választás révén többséget szerezhetne magának: ma még ebben is tamáskodunk.

Parlament, helyesebben szólva parlamenti kormány és többség nélkül pedig új törvényes intézkedések a kereskedelmi szerződések dolgában nem tehetők. Ugy is hírlik, hogy a Fejérváry-kormány nem is akarja Ausztriával a vám- és kereskedelmi szövetséget megújítani, hanem egy új juktimot akar felállítani a kereskedelmi szerződések és a kiegyezés között, úgy, hogy a kereskedelmi szerződések tartamára, tehát 1917-ig, a Széll által megállapított kölcsönösségi viszony képezi alapját az Ausztriával való kereskedelmi- és vámszövetség fentartásának. Ez alap ingatag voltának feltüntetésére elég felvetni a kérdést: mi történik akkor, ha Ausztria a külkereskedelmi szerződések tartama alatt megsérti a viszonyosságot és mi rögtön kényszerülünk ebből levonni azt a következtetést, hogy önálló vámterületre helyezkedjünk?

Nem akadémikus feltevés ez. Bizonyosság e mellett az osztrák részről tett az a kijelentés, hogy Ausztria már bőven megfizette az új kiegyezés árát azokkal az engedményekkel, amelyeket

az új kereskedelmi szerződésekben a mi javunkra tett, tehát nem hajlandó és nem fog újabb engedményeket adni azért, hogy a kereskedelmi szerződések életbe lépjenek. Benne van e kijelentésben, ha rejtve is, az a fenyegetés, hogy Ausztria esetleg nem fog hozzájárulni a kiegyezés juktimos és provizorikus fentartásához. Különösen nem járulna ehhez bizonyára akkor, ha a Fejérváry-kormány — amint hírlik — már most biztosítani akarná azt, hogy a kereskedelmi szerződések lejártával, tehát 1917-ben teljesen a két állam tetszésére bízassék a szabadforgalomnak tovább való fentartartása vagy megszüntetése.

Mint az önálló vámterület felé való elhatározó és pozitív lépést, örömmel üdvözlőnlé bizonytal minden jó magyar ember ezt a programot, ha parlamenti többséggel rendelkező parlamenti kormány adná. Mert akkor ez a program két dolgot jelentene. Jelentene először azt, hogy a nemzetnek a gazdasági kérdésekben való önrendelkezési joga, szemben a végzetes szeptember 23-án a szövetekezett pártok vezéreinek átnyújtott királyi program homályos harmadik pontjával, teljes erővel érvényesül. Ahogy a korona hozzájárul Fejérváryéknak a fent elmondottakban vázolt gazdasági program-pontjához, ezzel a tényével nyomban megsemmisülnek azok a föltételek és körülrírások, amelyek ebben az ominózus 3-ik pontban a gazdasági kérdések intézésére nézve a korona részéről felállítottak. Mert ebben a két kormány közvetítése mellett külön e célra ki-nevezendő parlamenti bizottságok közös megegyezéséhez volt kötvé a szentesítés míg — a hírlés szerint — a Fejérváry-kormánytának az a szándéka, hogy a Széll által megállapított kölcsönösségi viszonyt tartja fent, — azt jelenti, hogy a kiegyezés dolgában a magyar törvényhozás önállóan, tetszése szerint intézkedhetik és intézkedik is és a közösség fentartását, ahhoz köti, hogy Ausztria a viszonyosságot kezességet vállaljon. Már maga az a tény, hogy a vámszövetséget nem újítják meg és hogy ennek folytán az önálló vámterület jogi állapotát, amelybe most tényleg és jog szerint benne vagyunk, állandósítják, irányjelző elhatározás az önálló vámterület felé.

De még inkább az, amit részünkről második fontos jelenségnek tartunk és látunk. Nevezetesen, hogy a Fejérváry-kormány — mint ugyancsak hírlik — már most megszerzi, vagy már

meg is szerezte a korona hozzájárulását az önálló vámterülethez arra az esetre, ha ezt az ország 1917-ben óhajta.

Bizonyos pedig, hogy e nemzeti óhaj 1907-ig nemcsak csökkenni nem fog, de sőt elemi erővel törekszik majd a megvalósításra, különösen ha időközben megvalósulnak az önálló vámterület legszükségesebb előfeltételei; így tehát kétségtelen, hogy az ország jövő gazdasági politikájában most már az önálló vámterület mint elhatározott és határidőhöz kötött tényező szerepel.

Ismételjük azonban, hogy mindez csak kedvező jel és tünet arra, hogy az ország teljes gazdasági önállósága felé meggyünk duzzadó vitolákkal.

Mert ha a koronát is sikerül ennek az eszmének megnyerni, nem képzelhető el Magyarországon olyan áramlat, mely a nemzet ez irányú törekvését elsodorhatná Ausztria fenyegetőzése és akadékoskodása legkevesbé.

Nekünk, akiket semmi pártszenyvedély el nem vakit, akiket semmiféle pártbéklyók nem feszélyeznek, teljesen mindegy, ki hozza az önálló vámterületre áttérhetés elvi biztosítékát a koronától.

Ha Fejérváry hozza a maga miniszterhársaival: ekkor sem ér az semmivel sem kevesebbet, mert hiszen ez a biztosíték nincs és nem is lehet személyhez kötvé.

A baj — legalább a mi szemünkben — az, hogy ez idő szerint nem látjuk azt a kormányt, amely elmondhatná magáról bizonyossággal, hogy ennek a programnak életet is fog tudni adni.

Mert hogy a Fejérváry-kormány, a háta mögött parlamenti párt, annál kevésbé parlamenti többség nélkül készítsen elő gazdasági önállóságunk jövőjét: ennek a lehetőségét bizonyára ez a kormány maga sem hiszi.

Azt pedig, hogy akár új választás elrendelése révén is parlamentárisrá váljék, — tulvörmes remények nélkül ugyan ki tudná ma elhinni?

Bánffy báró a helyzetről. Bánffy Dezső báró, akit városunk díspolgárrá választott meg és akinek a díspolgári oklevelét a múlt hét elején adta át egy — Mátyás Ferenc dr. díspolgármester vezetésével Budapesten fentjárt városi küldöttség, most a díspolgármesterhez intézett külön levélben is megköszönte a kitüntetését. Bánffy bárónak ez a levele, melyben a politikai helyzettel is foglalkozik, feltűnően elégius

hangja mellett olyan érdekes, hogy azt itt ismertetni nem lesz fölösleges. A többek között ezeket írja:

»Hosszú közéleti működésem alatt akkor is, midőn csak egy megye ügyeit vezettem, akkor is, midőn az ország kormányának élén állottam, többször részesültem hasonló kegyes megtiszteltetésben. Joleső tudat hat át, ha arra gondolok, hogy tizenegy város polgárai közé egész büszkeséggel számíthatom magamat, diszpolgári oklevélem mindenikét alku nem ismerő, tiszta magyar nemzeti politikám szerzte.

A szentesi kitüntetésre vagyok mégis a legbüszkébb, mert nem a hatalmon levőnek, talán elért sikereimért nyújtották azt nekem; ez a kitüntetés nem annyira nekem szól, mint annak a hatalmas tábornak, mely a nemzetgyűlés székházában, vagy onnan kiűzve, annak kapuin kívül is szilaj lelkesedéssel és nagy akarral védi a megtámadott ősi magyar alkotmányt, s ha személyemnek is szól mégis e kitüntetés, ezt tisztára csak annak tulajdonítom, hogy minden Istenadta erőmmel részveszek én is alkotmányunk védelmében azzal az erős hittel, hogy ezt a mi szent kincsünket semmiféle földi hatalomnak, különösen pedig idegen érdekeknek érintenie nem szabad, nem lehet.

A bekövetkező napok szerintem súlyos bizonytalanságot rejtegetnek méhükben. Az én szemem a magyar alkotmányosság égboltozatán alig lát egy biztató reményességet, mely kivethetné az uralkodót is, a nemzetet is a válságos helyzetből. Lehet, hogy a legközelebbi időben leszoritának bennünket arról a politikai küzdőtérrel, a hová polgártársaink bizalma állított.

Lehet, hogy olyan szomorú korszak következik be, amelyben újból elmondhatjuk a költővel:

»Beborult a csillagos ég felettünk, Uram Isten, védd a hazát helyettünk!»

Minden attól függ, hogy megáll-e a nemzet jogai, igazai mellett, ősi alkotmánya védelmében rendületlenül? A nemzet ereje, akarta, kitarása elsöpri az uralkodó környezetéből a gonosz tanácsadókat, akik lelkiismeretlen munkájukkal, örületes elhatározással, könnyű szívvel sodorják katasztrófa felé a dinasztíát és az országot is.

Én nem tudok a szemem elé biztató képet varázsolni, de a nemzeti akarat diadalában fanatikus hittel bízom. Bizalmamat részben a királyi alkotmányos érzésére, mely végül is diadalmaszkodni fog a rossz tanácsadók aknamunkáján, részben pedig, a magyar nép egységes, hatalmas ellentálló erejére építem.

A sztrájktervezet főbb pontjai. A kereskedelemügyi minisztérium törvényelőkészítő osztályában, mint egy könyvomas lap jelenti, már befejezték a munkaszünetési törvény alsó tervezetének munkálatait.

A törvény alsó részében megállapítja a hatósági beavatkozás eseteit és kimondja, hogy a rendőri hatóságok közbelépésének csak abban az esetben van joga, ha a sztrájkolók a közrendet és vagyónbiztonságot komolyan veszélyeztetik. Az alakítandó sztrájkbizottságok tagjai kötelesek a hatóságoknál a közrend megtartása iránt szavatosságot

vállalni, amiből kifolyólag mind büntetőjogi, mind anyagi felelősség hárulik rájuk.

A második rész, az egyöntetű eljárás érdekében, békéltető bizottságok szervezéséről szól és kimondja, hogy a munkaadók és munkások közötti egyeskedő tárgyalásoknál a hatóságok részéről résztvevő bizalmi férfiak megválasztása a munkások által szavazás útján szabadon történik.

A sztrájkbizottságnak nagyobb sztrájkok esetén joga van a kereskedelemügyi minisztertől kormánybiztos kiküldetését kérni. A törvény munkaszünetés esetén megengedi a sztrájkbizottságoknak a gyűjtést, kötelezővé teszi a hatósági bejelentést és kimondja, hogy a hatósági szállításoknál, illetve munkálatoknál a sztrájk nem vis major és a vállalkozó kötelezettségein egy esetleges munkaszünetés nem változtat.

A munkaadó a közmunkák elvállalásánál, a munka megkezdése előtt köteles írásbeli szerződést kötni munkásaival. Az évszakokhoz kötött közmunkák, továbbá a vasút, táviró és hidépítési munkálatoknál előforduló munkamegszűntetéseknél a vállalkozónak joga van hatósági kényszerrel kötelezni a szerződéses munkást a munka továbbfolytatására.

A magánosoknál hatósági kényszernek a munka továbbfolytatására helye nincs, de a szerződéses munkást a munkaadónak joga van polgári bíróság előtt felelősségre vonni és tőle kártérítést követelni.

Ha valamely munka vagy iparág alkalmazottai a munkamegszűntetést kimondják, a munkaadóknak joguk van olyan munkásokat foglalkoztatni, akik nem csatlakoznak a sztrájkolókhoz, a munkamegszűntetőknek öket ebben megakadályozni nem szabad, mert akik ezt erőszakkal alkalmazásával teszik, vagy fenyegetésekkel akarják terrorizálni a dolgozó munkásokat, s. e. mélyes szabadság megsértését és zsarolást követnek el, amelyet a büntetőtörvénykönyv erre vonatkozó szakaszaiban megállapított büntetéssel torolnak meg és amit, a törvény utasításai szerint, az ügyészségek szigorúan fognak üldözni.

A modern szocializmus.

A politikai hullámvérés fölszínre dobta a szocializmust. Nem természetes módon jött föl a mélyhelyek mélyéből, de a napirendről mégsem kerül le többé soha. Ezzel a tényállással meg kell alkudnunk. Az nem használna semmit, ha a szocializmust agyonhallgatjuk, sőt érdekünkben áll, hogy a szocializmus természetével megismerkedjünk és vele szembe nézzünk. Magyarország gazdasági fejlettsége és a heves munkásmozgalmak nem állanak egymással arányban. A munkások túlzó követelési csak kárára vannak gazdasági kibontakozásunknak. Ha tehát a szocializmus káros hatását ellensúlyozni akarjuk, akkor föltétlenül ki kell kutatnunk a szocializmus törvényszerű fejlődését és azokat a jellemző különbségeket, amelyek a magyar munkásmozgalmat és a nyugati államok fejlett szocializmusát jellemzik.

A magyar munkásmozgalom sztrájkokban nyilvánul. A sztrájk pedig jogilag vége a dolgozó szerződésbontás. Az egyesült munkások fölmondják munkaadóikkal kötött

szerződésüket és új feltételeket követelnek, a helyzeti konjunktúrák alapján. Ennek az úgynevezett régi szocializmusnak az a karakterisztikuma, hogy a munkás dacol a munkaadójával és így akar a maga nyomorúságán segíteni. De még egy vonás jellemzi ezt a régi szocializmust, tudniillik a munkaadóék részének a szimpatiaja. A kisipar és általában a kistermelő nagyon gyakran segítséget nyújt a munkások mozgalmához, a minék abban rejlik az oka, hogy a kisipari munkás még nem proletár a szó szoros értelmében, mert még megvan a lehetősége, hogy mester, azaz kapitalista legyen; a mester, meg segéd egyformán érzi a nagyipar súlyát. A régi szocializmust tehát átszövi még a munkaadóék egy részének közbenjárása is, úgy, hogy nem lehet egész határozottan a tőkés és a proletár munkás küzdelmének tartani. Ilyen a magyar szocializmus.

A modern szocializmus jellemző eseteit csak a nagyipari termelés óriás üzemeiben találjuk meg. A koncentrált nagyipari üzemek száz meg százerc, bérlett dolgozó munkást egyesítenek, a kik föltétlenül proletárok maradnak egész életükben a kiknél minden lehetősége ki van zárva annak, hogy önálló mesterré válhassék föl magukat. Nem mondom ezzel, hogy egy munkásbonyban rejtőző zseni nem küzdheti föl magát saját erejéből kapitalistává, de a nagyipari munkások százercire teljesen érvényes a proletár definíciója. Ezeknek a százerces csoportokban, milliókat számláló proletátoknak a tőke ellen való küzdelme a modern szocializmus. Alapelve már nem az, hogy a munkásjóléért harcoljon, hanem az, hogy kivívja a munka és tőke egyenrangusítását. Ebben az elvi különbségben rejlik a modern és a régi szocializmus eltérése, mint alább egy összehasonlítással bebizonyítom.

Az összehasonlító példát a népállam fejlődés-történetéből veszem. A történelem logikája azt mutatja, hogy az emberiség életében az abszolutizmusnak föltétlenül föl kell lépnie, de mégis csak átmeneti jelenség. Az ősember szétszórtan, szervezetenlül élt. A mai népek pedig állami organizmusokba élnek. Ez állapotváltozás. Az állapotváltozásnak pedig oka és egyidejűleg mozgató ereje kell, hogy legyen. Hogy az ősember kereste a hozzá hasonló ősember társaságát, annak az volt az oka, mert így könnyebben védekeztek a természet veszélyei ellen. Az ok tehát ismeretes. Keressük az erőt. Az együtt élő emberek közt rendet kell tartani és igazságot kell szolgaltatni, mert különben nem tudnak együtt maradni. Az ősembereket összetartó erő pedig nem lehetett más, mint a többiek közül kiváló egyik ember egyeni ereje. Ezen a kifejezésen, hogy egyenlő, nyugszik az egész gondolatmenet. Az az ősember, a ki testi erejével, szellemi szupremáciájával és személyes befolyásával tudott embertársait hatni, az tartott rendet a többiek között, társait törzsfőt, uralkodót kreált belőle. Ily módon jött létre az emberek szervezkedése.

A lényeg ebben a fejlődésmenetben az, hogy ha nem lett volna az ősemberek közt egy kiváló ember, akkor nem tudtak volna szervezkedni és az ember éppen úgy szétszórtan élne ma is, mint a vadállatok és a családjak élnek. A történelem ezer meg ezer esetben bizonyítja, hogy a mar meglevő emberi társulatok is szétszűlltek, ha az összetartó erő, a kiváló egyéniség, a zsarnok elhalt. És valóban, kivétel nélkül mindentől az egész világon az abszolút uralkodó hozta létre és tartja fenn kezdetben az emberi társadalmat és csak később, mikor már a társadalmi szervezet bizonyos fokig fejlődik, akkor kezd a nép ismét öntudatra ébredni és jogokat követel magának a kormányzásban.

A gazdasági élet tökéletesen hasonló menetben fejlődik. A termelés eleinte teljesen decentralizált. A múlt század elején nem volt nagyipar, ma van. Ez állapotváltozás, a melynek oka az, hogy az egyesített termelés kisebb erőfeszítéssel több eredményt mutat föl mint a szétszórt termelés; összetartó ereje pedig egy kiváló egyéniség szervező. Azok ereje, az emberek, a kik vagyon nélkül kezdtek dolgozni és gyaragat hoztak létre azáltal,

hogy szervezték a szétszórtan dolgozó munkásokat, hatalmukba kerítették az abszolút gazdasági uralmat. Ezek nélkül a kiváló eszű emberek nélkül nem jötték volna létre a nagy gyárak ipartelepek soha, sőt az ipartörténelem számos esete bizonyítja, hogy már meglévő gyárak is tönkre mentek, mikor az összetartó erő, a tulajdonos elhalt. Az a kismesterember, akiből gyáros lett (protekciónal, vagy önjerejéből-e, ez lényegtelen) abszolút úr a saját gyárában és munkásainak diktálja a főtételtet. Ő az az egyéniség, aki a gyárat létre hozza, tehát joggal abszolút uralkodó a saját házában. És itt jön a parallelizmus a jogállam és nagyzem fejlődése között.

Mikor a kiváló emberek elvégzik alkotómunkájukat, mikor a gyárak már valóssággal megvannak, mikor a további fejlődés már magától megy, akkor a munkánémet öntudatra ébred és jogokat követel magának a termelés vezetésében. Ugyanaz a küzdelem ez, mint mikor az öntudatra ébredt nép kivitt csatákat jogaiért. Ezért mondja az egyik legnagyobb német közgazdász, Schmoller, hogy a mai kor legjellemzőbb vonása a gazdasági élet atalakulása. Az abszolút hatalom rendelkező gyáros helyét ad a demokratikus alkotmányformának és a munkás is részt vesz a termelés vezetésében. Ugyanaz a jelenség ez, mint mikor az államfő lemond a 'l'etat' c'est moi és a néppel egyrangú faktora lesz a törvényhozásnak. És ez ma már nem elmélet. A németországi nagy fémipari és elektrotechnikai gyárak vezérigazgatósága tanácskozásaiiban részt vesznek a munkások küldöttei. Angliában a legtöbb nagyipari termelés a llianszban egyesült. A munkások és a gyárosok védő- és támadószövetséget kötnek egymással, hogy együttesen vesznek részt a nyereségben és veszteségben. Svájcban a munkások és a munkaadók küldött-segei együttesen kötik meg száz és száz ezer munkás nevében a kollektív munkaszerződéseket.

Nálunk Magyarországon ennek a modern szocializmusnak még nyoma sincs, de le kell venni szemlőnk, hogy rövid néhány év leforgása alatt szervezték és tanult munkásaiak hasonló irányezsmék hatása alatt lognak már küzdeni. És ez csak szerencse lesz. Ma a munkásság ügyét agitátorok vezetik, a kiknek tetteit nem a szocializmus mély és törvényszerű tanításai, hanem a pillanatnyi előny, vagy pedig egyenesen az anyagi haszon után való vágy kormányozza. Biztosan merem állítani, hogy abban a pillanatban, mikor a gyárosok maguk veszik kezükbe a munkások szervezését, mint Angliában történik, akkor az a szerencsétlen félrevezetett munkásnép sok nyomortól és szenvedéstől fog megszabadulni. A földbirtokos elnöke a parasztnép egyesületeinek, a kapitalista papság vezetői a parasztnép erkölcsi életét és tagadhatatlan dolog, hogy ennek a körülménynek jó hatása van a népre. Tanulják el a nagyiparosok a föld urainak ezt a jó szokását és legyenek munkásaik erkölcsi életének a vezetői.

A szocializmus térfoglalása föltartoztat-hatalian és biztos, hogy még sok heves harc fog folyni munkás és munkaadó közt; de az átmeneti kor szenvedéseit nagyon könnyű lesz a minimálisra redukálni akkor, ha a munkásokat nem öletszerű elvek és kiabáló agitátorok, hanem munkaadók egyesítik szakszervezetekbe. A kor szelleme kívánja ezt és aki ellene küzd, az elbukik.

Ujdonságok

Szentes, 1905. október 19.

— Vármegyénk a passzív rezisztenciában. A megyegyűlésnek a passzív rezisztencia tárgyában hozott határozatát Cicatricis Lajos dr. alispán a vármegyei hivatalos lap máj száma élén teszi közzé, valamennyi törvényhatósági tisztviselőhöz, Szentes város tanácsához, a járási főszolgabírákhoz és a

községi előjáróságokhoz címzetten, a következő utasítással: „Amidőn a törvényhatósági bizottság ezen határozatát tudomás és alkalmazzuk odá s végett kiadom, egyidejűleg felhívom Szentes város tanácsát és a vármegyei községeinek előjáróságait, hogy azt hatóságuk területén a legszélesebb körben tegyék közhírré.”

— Templomszentelés. Az evangélikusok új templomát, mely egyik legszebb és legsikerültebb középülete városunknak, mint erről már hírt adtunk, f. hó 29-én szenteli fel Bachát Dániel egyházkerületi püspök. A templom szék méretei mellett természetesen, hogy erre az ünnepségre az egyháznak előintézkedéseket kellett tennie a tekintetben, hogy túlszűfolttság ne rontsa meg az ünnepi hangulatot s éppen ezért, bár különösen mindazokat, akik bármi módon elősegítették az egyház templomépítő törekvését, szeretettel volna az ő lelkemelő szép ünnepségén együtt látni, — miután a felszentelő ünnepségre csak korlátozott számú ülő- és állóhelyre adhatók ki belépő-jegyeket, másfelől azonban ezen ünnepségből első sorban a maga hivatit semmiképpen ki nem rekeszthette, — már ezúttal szíves elnézést kér a presbitérium azoktól, akiknek — bár, mint fentebb mondtuk, a legnagyobb örömmel látta volna őket vendégül — helyszűke miatt esetleg belépőjegy már nem jutott. A felszentelő ünnepség rendjét is megállapította már az egyház presbitériuma. E szerint a meghívott vendégek, a lelkészek s az egyháztanács az ünnepség reggelén 9 órakor a lelkészlakon összegyűlekezvén, Bachát Dániel püspök vezetés alatt a templomterre mennek, ahol Mojzsi Lajos egyházfelügyelő átadja a templomkulcsot a püspöknek, mire mind bevonulnak a templomba, ünnepi istentiszteletre, melynek rendjén a püspök Thoma y és Czinkotszky lelkészek kíséretében az oltár elé lép és felszenteli a templomot; alkalmi beszédet mond Szecberényi Lajos Zsigmond csabai lelkész, úrvacsorai beszédet Leszich László tótbánhegyesi lelkész, Petrovics Soma esperes egy kisdédet keresztes és végül a püspök áldást mond. Istentisztelet után a püspök a küldöttségeket fogadja aztán társasbeszéd lesz.

— A minisztérium torvei. A reaktivált Fejérváry-kormányhoz közel álló személyiség — bécsi jelentés szerint — a következőleg nyilatkozott a kormány terveiről: — Az újra kinevezett kabinet iparkodni fog parlament kormánynyá atalakulni és minthogy ez idő szerint a parlamentben nincs többsége, előreláthatólag el fogja napolnia képviselőházat december 19-én is. Hogy mennyi időre: az ma még nem bizonyos. A kormány arra számít, hogy programja alapján csatlakozni fog hozzá a szabadelvű-párt egy nagy része; a disszidensek és a koalíció táborából is lesznek követői. Az új választásokat a jövő évi aratás előtt semmi esetre sem tervezi a kormány, mert a programját be akarja vinni a nagy néptömegbe. A kereskedelmi szerződés illetőleg folytatott tárgyalások ma még nem vezettek eredményre és ezeket folytatni fogják. A konferenciákon azokról a szükséges intézkedésekről van szó, amelyek elkerülhetetlenek, minthogy a kereskedelmi szerződések parlamenti elintézésé lehetetlen. Azt is hírlették, hogy a kormányprogram a holtkézi birtokok deposszedálása helyett azt tervezi, hogy

bérbeszeri és parcellázza a területeket a kisemberek felségítése céljából, — ami tulajdonképpen ugyanaz. Ez a híreztetés nem felel meg a valóságnak. A kormány olyan terveket táplál, amelyek alkalmasak arra, hogy gátat vessenek a kívándorlásnak, de nem iránylnak a nagybirtok ellen. A kormány elsőrendű feladatának tekinti a kisbirtoktehermentesítést, de ez a terve, úgy a pénzügyi eszközök nagyságánál, mint a vele kapcsolatos reformoknál fogva messze túlterjed egy segítő akció keretén.

— Gyékényfonó szövetkezet Tápén. A tápéi gyékényfonók a múlt hét szombatján léptek szövetségre és alakították meg a tápéi gyékényfonó háziipari szövetkezetet. Az alakuló gyűlésen Cicatricis Lajos dr. alispán elnököl és jelen voltak: a földmivélsügyi minisztériumtól Keller Gyula megbízott, az iparkamarától Szabó Gyula másodtitkár, az Országos Központi Hitelszövetkeztől Kovács Sándor, a járásból Herglőz István dr. főszolgabíró, a községből Bagoss Béla lelkész adminisztrátor, Bonyhay Sándor jegyző az előjárósággal, a községbeli tanítók és mintegy százötven érdekelt háziiparos. A jegyzőkönyvet Czergő Károly dr. vármegyei t. jegyző vezette. A szövetkezet céljait Cicatricis alispán, Keller miniszteri kiküldött és Szabó kamarai másodtitkár ismertették behatóan, mire a jelenvölgyékényfonók a szövetkezet megalkítását elhatározták és közülök 117-en nyomban jegyzetek is 407 drb. húszkoronás részvényjegyvet. A vármegye részéről az alispán 150, Tápé község részéről az előjáróság szintén 250 részjegyet jegyzett, úgy hogy a szövetkezet 16140 korona részvényjegytdélvel alakulhatott meg. A Központi Hitelszövetkezetek ez összeg háromszoros erejéig, tehát csaknem 50000 koronáig nyujt hitelt úgy, hogy a szövetkezet mintegy 70000 korona tőkét foroghat már és remélni lehet, hogy belép még a szövetkezetbe vagy 150.-200 házúparos, ami ezt még inkább megerősítené. A megalakulás után hálás köszönetet mondtak az érdekelték Cicatricis alispánnak, a földmivélsügyi miniszternek, az iparkamarának a mozgalom kezdeményezéseért és Bagoss adminisztrátornak az alakulás fáradszhatatlan elősegítéséért. A nyomban megalakult igazgatóság elnökévé Bagoss adminisztrátort választották meg, akinek a nép érdekeit istápoló buzgalma iránt nagy várakozással vannak az érdekelték. Buzgó segítő társa lesz a munkában Bonyhay községi jegyző is, akinek szintén nagy érdemei vannak a szövetkezet megalakítása körül és a kit a falu népe ezúttal szintén szeretetteljes ünnepelésben részesített. Cicatricis Lajos dr. alispán az egész megyében hasonló módon akarja szövetkezetbe tömöríteni a községbeli háziiparosokat és e végből a megkezdett akciót tovább folytatja.

— Az alkotmányvédő bizottság ülése. A vármegyénk törvényhatósági bizottsága által legutóbbi rendes évnegyedes közgyűlésében választott alkotmányvédő bizottság tagjait Cicatricis Lajos dr. alispán a f. hó 20-ra hivta össze ülésre. Ez lesz a bizottság első ülése, melyen valószínűleg csak a megalakulást ejtik meg és esetleg meghatározzák, mikorra gyulekezzenek ismét össze a bizottsági tagok a november 14-re kiűzött rendkívüli megyegyűlés alkalmára esetleg

előterjesztendő további javaslatok megbeszélése és megállapítása végett.

— **Himen.** Szépe László földink vinaig b. főzölgabiró a napokban jegyezte el magának Paszterczyk Antonia kisasszonyt, Paszterczyk Antal államvasúti főellőnőről és neje, szüli Veress Gabriella urnó-bajos, műveltlekű leányát, Budapestről.

— **Kartonbál.** A helybeli izraelita ifjúság, nem mint a kibocsátott meghívók jelzik, a hó 21-én, szombaton, hanem folyó hó 22-én, vasárnap este kartonbált rendez a központi szálloda nagytermében, az újonnan épülő izraelita iskola alapja javára. A bál meghívókat már szétküldték és akik eínezésből meghívót talán nem kaptak volna, de erre igény tartanak, azokat a rendezőség kéri, hogy ez iránt bizalommal forduljanak hozzá. A bál belépődíj 2 korona, személyjegy 4 korona. A cél, melyre a bál tisztán jövedelmét szánták olyan nemes, hogy már azért is bízni lehet annak fényes erkölcsi és anyagi sikerében.

— **Eljegyzés.** Aicsér Ferenc szolnoki nagybíró a napokban jegyezte el magának Szentesen Dobosy Terecsike kisasszonyt, Dobosy Dávid helybeli festő iparos kedves, szép leányát.

— **Uj eke.** A mult hó 25-én, Szentesen a csongrádvármegyei gazdasági egyesület által rendezett ekervegyben minden más ekénél jobbnak bizonyult Jurenák-féle eke, a f hó 2-án Nagyeneden megnyitott kiállításán is méltó elismerést szerzett a felalátalának, aki elnyerte az általa kiállított ezen új ekéjével nemcsak a közelméret, hanem a legnagyobb díjat, mely ott ekére kiadott, a nagy államéremet. Nemesak, hogy örömmel üdvözöljük hat ezt a magyar találmányt, de méltán ajánlhatjuk is a gazdaságosság figyelmébe.

— **Halálra vertek egy embert.** A szegedi királyi ügyészség f. hó 16-án a sóvényhazai csendőrségtől távirati értesítést kapott arról, hogy ott egy Horváth T. Takács nevű embert az előtte való estén félholtra vertek. Tettesek: Losonczy József és társai. Horváth-Takács teljesen eszméletlen állapotban van, úgy hogy kihallgatni sem lehetett. Somogyi Szilveszter dr. kir. alügyész az ügyben elrendelte a legsürgősebb nyomozást és az elfogott tettesek kihallgatását, mint hogy a súlyosan sérült áldozat kihallgatásáról alig lehet szó. Intézkedés történt: egytall, hogy az esetben, ha Horváth-Takács meghal, erről a csongrádi rendőrség, a holttestem felboncolásának eszközölhetése végett nyomban értesíttessék.

— **Beteglátogatók figyelmébe.** A vármegyei közkórház igazgatósága köztudomásra hozza mindazok műhazartása végett, akik a közkórházban esetleg ápoló hozzátartozójaikat megátogatni akarják, hogy a beteglátogatási idő ezentúl, további intézkedései, délután 1—3 óra között van. Csak ezen időszakban van tehát mostantól fogva megengedve, a kórházban ápoló betegeket meglátogatni.

* **Modern hirdetési iroda.** Ugy a belsődön, mint a külsődön előnyösen ismerik az Általános Tudósító hirdetési osztályát (tulajdonos Leopold Gyula szerkesztő). A legnagyobb hirdető egység és megbízható iroda új eszközökkel és reklámjaikkal, mert kiváló sazkéremmel, oadaadó lelkiismeretességgel és felülmúlhatatlan pontossággal teljesítik az összes megbízásokat. Leopold Gyula szorgalma, leleményessége és agilitása megteremtette a gyümölcsét, amennyiben hirdető irodája ma a legnagyobb Budapesten, sőt mint értesülünk most ismét: tetemesen megnagyobbította a vállalatát és azt Erzsébet körút 41 sz. alá helyezte.

* **Magos jutalék kereshető.** Úgyes akvitörök előleget kapnak. Uj és különleges. (Nem biztosítás, könyv, részletársaság stb.) Ajánlatok *K. 250. alatt Fischer J. D. hirdetési irodába. Budapest, Gerlóczy-útca 1 — intéződének. (1)

* „**Antidol**” a legjobb gyógyszer: fejfájás, ideges fejfájás és natha ellen. A szert nem kell bevenni, néhány csepp a tenyérben elődörzsölve a használati utasítás szerint belegezve, azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja s mindenki csak úgy mond róla. Kérdezzé ismerőseit: hogy használta-e már az Antidolt?, amely nagyszerű hatásáért arany éremmel lett kitüntetve. Egy üvegecske ára 1 kor. 20 fill. és 35 ször mulaszthatja el vele fejfájását. Kapható: Müller Mór gyógyszerárában Szentesen (20-2)

Irodalom.

A „**Vasárnapi Ujság**” október 15-iki száma 33 képpel jelent meg. Első cikkében Szana Tamás ír Spányi Béla művészetéről, a jeles művész több szép képét is bemutatja a szám. Szépirodalmi közlemények: Justh Béla és Miklós Elemér versei, Porzó (Ágai Adolf) emlékezése a régi pesti írói világból, Dömötör István beszélete; ezenkívül a „Regénytár” mellékletben most kezdődik Szemere György „Dr. Mefisztotelesz” című új hosszabb elbeszélése s Hamlin Gorland angolból fordított regénye, az Akadémia Bolyai-díjának két külföldi és két magyar pályabírája ismertető cikkkel, Berenczei Kovats Gézané útirajza Bakcsiszerajból (képekkel), több kép az október 6-iki gyásznappelyekről s az aradi 1849-iki kivégzések színhelyéről, Vastagh György egy szép új oltárképe, gr. Csáky Zsófi, Puky Akos, Luby Sandor arcképei s nekrológiái, a városigeti fasorban most felszentelt új evangélius templom és iskola képe, a képviselőház október 10-iki ülésének képe, a mint gr. Andrássy Gyula beszél, a Dunán történt hajószercetlenségről két kép, egy 266 millió bankutalvány képe adja a szám további tartalmát; valamint a rendes heti rovatok is: Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb.

A „**Vasárnapi Ujság**” előfizetési ára negyedévre négy korona, a „**Politikai Újdonságok**”-kal és „**Világkrónika**”-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-ú. 4. szam.) Ugyanitt megrendelhető a „**Képes Népszap**” a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fill.

Piaci árak.

A következő piaci árakat jegyeztük fel:
Búza, 7 frt. 80 krtól 7 frt. 90 kr.-ig
Arpa, új 7 10 7 20
Zab 6 90 7 —
Tengeri 69 — 9 20
Tengeri új 5 20 5 30
Heremag 47 — 50 —
Szalonna 80 — — 85 —
Hizott sertés 65 frt. — krtól 66 frt. — kr.-ig

Vasúti-menetrend.

Érvényes 1905. október 1-től.

Budapest—Szolnok—Szentes: *)

Budapestről indul 10 órakor éjjel, 8 óra 10 p reggel, 2 óra 35 perc délután.
Szolnokra érkezik: 1 órakor éjjel, 10 óra 56 perc délelőtt, 4 óra 23 perc délután.
Szolnokról indul 3 óra 21 perc éjjel, 11 óra 25 perc délelőtt, 4 óra 48 perc délután.
Szajolról indul 3 óra 58 perc éjjel, 12 óra 02 perc délután, 5 óra 18 perc délután.
Pusztatényről indul 4 óra 25 perc reggel, 12 óra 26 perc délután, 5 óra 36 perc délután
Tiszaföldvárról indul 5 óra 50 perc reggel, 1 óra 47 perc délután, 6 óra 44 perc este.
Kunszentmártonból indul 7 ó. 8 p. reggel, 3 óra 07 p. délután, 7 óra 38 perc este.
Tökéről indul 7 óra 38 perc reggel, 3 óra 39 perc délután, 8 órakor este.
Szentesre érkezik 8 óra 12 perc reggel, 4 óra 10 perc délután, 8 óra 30 perc este.

*) A hajnali 4 óra 55 p. és d. u. 12 óra 55 perckor Szolnokról induló motoros kocsink Kunszentmártonban csatlakozásuk van az onnan Szentesre reggel 7 ó. 3 perckor, illetve délután 3 óra 7 perckor induló vonatokhoz

Szentes—Szolnok—Budapest:

Szentesről indul 7 óra 3 perc reggel, 11 óra 10 perc délelőtt, 6 órakor este.
Tökéről indul 7 óra 22 perc reggel, 11 óra 43 perc délelőtt, 6 óra 32 perc este.
Kszmártonból 8 óra 21 perc délelőtt, 12 óra 28 perc délután, 7 óra 27 perc este.
Tiszaföldvárról 9 óra 11 perc d. e. 1 óra 16 perc d. u., 8 óra 14 perc este.
Pusztatényről 10 óra 17 perc d. e., 2 óra 22 p. d. u., 9 óra 20 perc este.
Szajolról indul 10 óra 35 perc d. e., 2 óra 40 perc délután, 9 óra 41 perc este.
Szolnokra érkezik 11 ó. — p. délelőtt, 3 óra 06 perc délután, 10 óra 6 perc este.
Szolnokról indul: 11 óra 19 és 11 óra 38 perc délelőtt, 3 óra 49 perc délután, 12 óra 10 p. éjjel vegyesvonat, 5 óra 39 p. gyorsvonat.
Budapestre érkezik 1 óra 10 perc és 1 óra 50 perc d. u., 6 óra 40 perc este, 5 órakor reggel és gyorsvonat 7 óra 50 perc reggel.

Feloldószerkesztő: BÀNFAI LAJOS.

Társzerkesztő: MATEFFY LÁSZLÓ
Kiadótulajdonos: „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

1150/1905. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírre teszi, hogy a szentesi kir. járásbírósnak 1905. évi V. 596. számú végzése következtében Dr. Sinóros Szabó Sandor ügyvéd által képviselt Bagi József szentesi alsóréti lakos javára Báró Maasburg Sandorné Gyucz Jellika fábiansbestyeni lakos ellen 600 Kor. s jár. erejű 1905. évi aug. hó 1-én foganatosított kielégítési végrehajtás után lefogalt és 1020 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: házbátorok s ezüst neműek nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek a szentesi kir. járásbíró 1905. évi V. 596/2. számú végzése folytán 600 korona tőkekövetelés, ennek 1905. évi aug. hó 1 napjától járó 6 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 93 kor. 15 fillérből bíróilag már megállapított költségek erejű Fabiansbestyénen végrehajtást szenvedett lakásán leendő megtartására 1905. évi október hó 21-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat masok is le és felülfoglatatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében, ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentesen, 1905. évi október hó 5 napján.

Végh Sándor,
kir. bír. végrehajtó

5 korona és több napi kereset

Házimunka-kötőgép társulat

Keresetnek mindkét nembe egyének, akik gépeiken kötnek. Egyszerű és gyors munka otthon a háznál, egész éven át. — Semmi előismeret nem szükséges. — Távoltság mitem határoz s a munkát mi adjuk el.

Prága, Petersplatz 7, 1—570

Házimunka kötőgép társulat

Thos H. Vittick & Co.